

„Wszystkiego najkarniejszego w Nowym Roku”

Wraz z nastaniem Nowego Roku, składamy Państwu życzenia wszelkiej pomyślności a także – ostrożności i uważności.

Polski ustawodawca albo już przyjął albo jest w trakcie pracy nad przepisami o charakterze karnym, które **poszerzą zakres ryzyka odpowiedzialności karnej**, jaką mogą ponosić osoby na kierowniczych stanowiskach, a nawet w niektórych przypadkach organizacje. Poniżej krótki przegląd nowych horyzontów – od:

- **nowego rejestru umów zawieranych przez jednostki sektora finansów publicznych**, przez
- odpowiedzialność za **nieprzekazanie informacji członkom rady nadzorczej**,
- po nowe sankcje na gruncie przestępstw **przeciwko środowisku**.

GDY NOWY ROK NASTAJE, NOWY REJESTR POWSTAJE

W dniu 1 stycznia 2022 r. weszła w życie tzw. ustawa antykorupcyjna, która przewiduje szereg zmian, m.in. w ustawie o finansach publicznych, kodeksie karnym i prawie zamówień publicznych (ustawa z dnia 14 października 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw Dz.U.2021.2054)

Ustawa m.in. tworzy scentralizowany rejestr umów zawieranych przez jednostki sektora finansów publicznych. Rejestr będzie prowadzony przez Ministra Finansów. Jednakże to **kierownicy jednostek będą obowiązani** wprowadzać do rejestru dane wymagane przez ustawę, m.in. dotyczące stron umowy, jej przedmiotu i wartości, wysokości i źródeł współfinansowania. Do rejestru nie będzie natomiast wprowadzana treść ogółu postanowień umowy.

Obowiązek wprowadzania danych będzie dotyczył umów **o wartości powyżej 500 zł**. W rejestrze nie będą zamieszczane natomiast informacje o umowach zawartych w wyniku rozstrzygnięcia konkursów lub zamówień, którym nadano klauzulę tajne i ściśle tajne, oraz zamówień dotyczących produkcji lub handlu bronią, amunicją lub materiałami wojennymi, których ujawnienie byłoby sprzeczne z podstawowymi interesami bezpieczeństwa państwa (art. 12 ustawy Prawo zamówień publicznych).

Obowiązek wprowadzania wymaganych danych do rejestru będzie dotyczył umów zawieranych przez jednostki sektora finansów publicznych **od 1 lipca 2022 roku**, a więc od dnia wejścia w życie ustawy w zakresie prowadzenia rejestru (art. 15 w zw. z art. 13 ustawy antykorupcyjnej).

Uchybienie obowiązkom związanym z prowadzeniem rejestru oraz z wprowadzaniem danych do rejestru, ich udostępnianiem lub uaktualnianiem a także podawanie w rejestrze danych nieprawdziwych będzie **przestępstwem** zagrożonym karą grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2, zgodnie z art. 34b ustawy o finansach publicznych.

SUROWSZE SANKCJE ZA PRZESTĘPSTWA KORUPCYJNE

Ustawa antykorupcyjna wprowadziła także do kodeksu karnego nowy zakaz, który będzie orzekany lub będzie mógł zostać orzeczony **w przypadku skazania** za przestępstwo z umowy przetargowej, przestępstwo korupcyjne lub fałszerstwo dokumentu w celu uzyskania korzyści majątkowej.

Zakaz będzie polegał na wyłączeniu możliwości:

- zajmowania **określonych stanowisk**,
- **wykonywania wszelkich lub określonych zawodów**,
- **wykonywania wszelkiej lub określonej pracy**

w organach i instytucjach państwowych, samorządowych, a także w spółkach, w których Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego posiada pośrednio lub bezpośrednio co najmniej 10% akcji lub udziałów.

Zakaz ten będzie orzekany obligatoryjnie w przypadku skazania osoby **pełniącej funkcje publiczne** na okres do lat 15. W przypadku ponownego skazania zakaz będzie orzekany dożywotnio.

W przypadku skazania za powyżej wskazane przestępstwa osoby innej, niż pełniąca funkcję publiczną, orzeczenie zakazu będzie **fakultatywne**.

Ustawa poszerzyła także katalog przestępstw, za których skazanie będzie skutkowało **wykluczeniem z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego** - o przestępstwa korupcyjne w sektorze farmaceutycznym i żywieniowym.

Pełny tekst ustawy dostępny jest [TUTAJ](#).

NADCIĄGA WIDMO DALSZYCH KAR DLA ZARZĄDÓW I PRACOWNIKÓW SPÓŁEK

W 2022 roku może wejść w życie długo zapowiadana nowelizacja kodeksu spółek handlowych (tzw. prawo holdingowe), a wraz z nią nowe przepisy o odpowiedzialności karnej. Proponowane przez rząd przepisy karne są niejako w cieniu regulacji dotyczących grup kapitałowych, ale ich skutki mogą być dotkliwe.

Zamierzeniem ustawodawcy jest ustanowienie w art. 5871 oraz 5872 k.s.h. nowych czynów zabronionych (przestępstw) polegających na:

- **nieprzekazaniu radzie nadzorczej** informacji, dokumentów, wyjaśnień lub oświadczeń dotyczących spółki, jej działalności lub stanu **majątkowego niezwłocznie, nie później niż w terminie 2 tygodni lub innym wyznaczonym przez radę nadzorczą**;
- **zatajeniu danych istotnych** dla sporządzenia informacji, dokumentów, wyjaśnień lub oświadczeń dotyczących spółki, jej działalności lub stanu majątkowego;
- podaniu informacji, dokumentów, wyjaśnień lub oświadczeń dotyczących spółki, jej działalności lub stanu majątkowego **niezgodnych ze stanem faktycznym**.

Odpowiedzialności karnej będą mogli podlegać członkowie zarządu spółki, prokurent, likwidator, osoba zatrudniona w spółce na umowie o pracę lub wykonująca na rzecz spółki w sposób regularny określone czynności na podstawie umowy o dzieło, umowy zlecenia albo innej umowy o podobnym charakterze.

Zgodnie z projektowanymi zmianami wymienione przestępstwa będą mogły być **popelnione także nieumyślnie, a więc w sytuacji braku zachowania należytej ostrożności**.

W przypadku umyślności – sąd będzie mógł orzec karę grzywny od 20 000 zł do 50 000 zł albo karę ograniczenia wolności. W przypadku nieumyślności – sprawcy będzie groziła kara od 6000 zł do 20 000 złotych.

Należy pamiętać, że skazanie będzie wiązało się z:

- wpisem do Krajowego Rejestru Karnego,
- automatycznym zakazem pełnienia funkcji członka zarządu spółki kapitałowej, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej, likwidatora oraz prokurenta – o jakim stanowi art. 18 § 2 k.s.h.

Ustawodawca postanowił bowiem poszerzyć katalog przestępstw, za które skazanie będzie skutkowało niezdolnością sprawcy do pełnienia funkcji korporacyjnych. Zakaz będzie znajdował zastosowanie w przypadku skazania za czyny z art. 5871 oraz 5872 k.s.h, a także za czyny korupcji publicznej.

Krajowy Rejestr Karny będzie przekazywał informacje o zakazie wynikającym ze skazania za przestępstwa korupcyjne lub dotyczące nieprzekazania informacji - Krajowemu Rejestrowi Sądowemu, który będzie z urzędu dokonywał wykreślenia osób wskazanych przez KRK, a dotychczas pełniących funkcje korporacyjne.

Trudno jest ocenić, jak przepisy o uprawnieniach informacyjnych rady nadzorczej oraz obowiązkach z nimi związanych po stronie osób obowiązanych do udzielania informacji będą funkcjonowały w praktyce. Czy nie będzie dochodziło w tym zakresie do nadużyć, które mogłyby wpływać na prawidłowość procesów zarządczych, i czy argument ryzyka odpowiedzialności karnej nie będzie zbyt pochopnie wykorzystywany celem uzyskania realizacji nowych obowiązków? W tym zakresie jednak – jak wskazuje ustawodawca – istotnym argumentem obrony może być niska społeczna szkodliwość czynu, która powinna prowadzić do umorzenia postępowania karnego w przypadku żądań błahych lub stanowiących nadużycie. Takie rozwiązanie ma przemawiać zresztą za przyjęciem modelu odpowiedzialności karnej, nie zaś cywilnej, za naruszenie obowiązków informacyjnych. Należy jednak pamiętać, że każdy przypadek będzie badany indywidualnie przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy.

Projekt powyższych zmian jest na etapie prac w komisji sejmowej. Przebieg procesu legislacyjnego można śledzić [TUTAJ](#).

CZY 2022 BĘDZIE ROKIEM WALKI Z PRZESTĘPCZOŚCIĄ ŚRODOWISKOWĄ?

2022 może przynieść zmiany w odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za przestępstwa środowiskowe, jak również w kwestii kar za ten rodzaj czynów zabronionych. Wszystko za sprawą projektu Ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania przestępczości środowiskowej, który jest obecnie po konsultacjach społecznych.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska proponuje, żeby **odpowiedzialność podmiotów zbiorowych za przestępstwa środowiskowe była niezależna od odpowiedzialności osoby fizycznej** występującej w jej imieniu. W praktyce oznacza to, że spółka będzie mogła zostać pociągnięta do odpowiedzialności karnej, w sytuacji, gdy np. jej prezes nie został skazany prawomocnym wyrokiem. **Będzie to stanowiło istotny wyłom od dotychczasowych zasad tzw. korporacyjnej odpowiedzialności karnej**; stanie się ona w zakresie przestępczości środowiskowej odpowiedzialnością samoistną.

Podmioty zbiorowe będą mogły odpowiadać także za odrębnie penalizowane **następstwa przestępczości środowiskowej**, np. zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym, istotne obniżenie jakości wody, lub powietrza, ciężki uszczerbek na zdrowiu lub śmierć człowieka.

Gdy nowelizacja wejdzie w życie w proponowanym przez resort brzmieniu, w przypadku skazania podmiotu zbiorowego za przestępstwo przeciwko środowisku, sąd będzie orzekał wobec niego **karę grzywny w wysokości od 10 tys. do 5 mln zł.**

W odniesieniu do osób fizycznych – projekt ustawy zakłada, że, w przypadku skazania sprawcy za umyślne przestępstwo przeciwko środowisku **sąd będzie orzekał obligatoryjną nawiązkę na rzecz Funduszu Ochrony Środowiska w wysokości od 10 tys. do 10 mln zł.** W przypadku gdy przestępstwo zostało popełnione nieumyślnie nawiązka będzie fakultatywna.

Ustawa przewiduje także zaostrezenie kar za wspomniany rodzaj przestępstw.

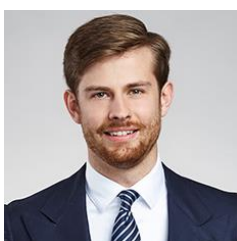
Między innymi, za nielegalne składowanie odpadów będzie groziła kara od roku do 10 lat pozbawienia wolności. Niszczenie albo uszkodzanie roślin, zwierząt na terenie objętym ochroną będzie zagrożone karą od roku do 5 lat pozbawienia wolności. Natomiast przywożenie z zagranicy lub wywożenie za granicę bez wymaganego zgłoszenia lub zezwolenia, albo wbrew jego warunkom odpadów niebezpiecznych, będzie zagrożone karą od 2 do 12 lat pozbawienia wolności.

Prace nad projektem ustawy można śledzić [TUTAJ](#).

W przypadku pytań zachęcamy do kontaktu:

Aleksandra Stępniewska
adwokat, counsel
aleksandra.stepniewska@wkb.pl

Maciej Gniewosz
adwokat, associate
maciej.gniewosz@wkb.pl

Ignacy Grabarczyk
praktykant
ignacy.grabarczyk@wkb.pl